

DETERMINANTELE CRIMINALITĂȚII VIOLENTE

Radion ROTARU

Violența, în orice formă de manifestare a ei, reprezintă un impediment în dezvoltarea armonioasă a valorilor și relațiilor sociale, cauzând consecințe grave și de lungă durată. Acest demers științific are drept scop studierea particularităților infracțiunilor săvârșite cu violență, totodată punându-se accent pe explicarea cauzelor și condițiilor ce determină sau favorizează acest gen de criminalitate. Studiul determinantelor criminalității este o premiză pentru organizarea eficientă a activităților de prevenire a infracțiunilor, astfel încât depistând cauza săvârșirii infracțiunii și mediul generator de violență, este mai ușor a le neutraliza.

Cuvinte-cheie: violență, criminalitate violentă, factori criminogeni, prevenirea criminalității violente.

Introducere. Evoluția societăților contemporane pune în evidență aspecte care afectează importante segmente sociale. Printre aceste aspecte se înscrie și realitatea creșterii fără precedent a nivelului de criminalitate, în cadrul structurii acesteia conturându-se elementul de criminalitate violentă, cu diferitele ei conotații.

Criminalitatea violentă comportă un specific nu doar din punct de vedere juridico-penal, dar manifestă și unele particularități de ordin psihologic, criminologic, social, astfel încât se impune o implicare a specialiștilor din diferite domenii ale științei în tratarea acestui fenomen, prin evidențierea determinantelor acestui tip de criminalitate și elaborarea unor măsuri de profilaxie corespunzătoare.

Metode și materiale aplicate. În scopul realizării acestei cercetări, autorul valorifică metode de cercetare specifice teoriei și doctrinei juridice, dintre care metoda logică, metoda analizei comparative, analiza sistemică, analiza datelor statistice

DETERMINANTS OF VIOLENT CRIMINALITY

Radion ROTARU

Violence, in any form of its manifestation, is an impediment to the harmonious development of social values and relations, causing serious and long-lasting consequences. This scientific approach aims to study the particularities of violent crimes, at the same time focusing on explaining the causes or conditions which determines or favors this type of crimes. The study of the determinants of the criminality is a prerequisite for the effective organization of crime prevention activities, so that by detecting the cause of the crime and the environment generating violence, it is easier to neutralize them.

Keywords: violence, violent criminality, criminogenic factors, prevention of violent criminality

Introduction. The evolution of contemporary societies highlights aspects that affect important social segments. These aspects include the reality of the unprecedented increase of the level of criminality, within its structure being shaped the element of violent criminality, with its various connotations.

Violent criminality has a specific not only from the legal and criminal point of view, but it also manifests some psychological, criminological, social particularities, so that it is necessary to involve specialists from different fields of science in the treatment of this phenomenon, by highlighting the determinants of this type of crime and elaborating appropriate prophylaxis measures.

Methods and materials applied. In order to carry out this research, the author capitalizes on research methods specific to the legal theory and doctrine, among which the logical method, the method of comparative analysis, the systemic analysis, the analysis of statistical data, etc. The materials used to carry out the study are the pub-

etc. Materialele utilizate în vederea realizării studiului le constituie publicațiile savanților din domeniu, precum și legislația corespunzătoare.

Rezultate obținute și discuții. E cunoscut faptul că toate acțiunile umane sânt determinate de interacțiunea persoanei cu mediul înconjurător. Anume în aceste planuri trebuie căutați factorii specifici ai infracțiunilor violente. Astfel, dintre toate determinantele drept punct de pornire pentru criminalitatea violentă servesc:

- 1.) coraportul dintre necesitățile populației și nivelul real de satisfacere a lor;
- 2.) influența negativă a mediului social și, în mod mai restrâns, a grupurilor sociale;
- 3.) situațiile conflictuale între infractor și victimă;
- 4.) relațiile interumane ostile;
- 5.) ignoranța față de educația sexuală;
- 6.) abuzul de alcool;
- 7.) criminalizarea persoanei;
- 8.) controlul insuficient asupra condamnaților în locurile de detenție;
- 9.) lacunele în realizarea profilaxiei infracțiunilor violente;
- 10.) deficiențe în descoperirea infracțiunilor violente etc.

Evidențiem că în contextul sistemelor sociale, starea și dinamica unui fenomen sunt marcate atât de necesitate, cât și de întâmplare. În condiții concrete de viață, în corelarea dintre necesitate și întâmplare, ponderea poate aparține fie necesității, fie întâmplării. Studiind individul uman Dubinin N.P. ș.a. relevă faptul că acțiunile sale sunt rezultatul impactului dintre infrastructura sa bio-psihologică și condiționările specifice mediului din care face parte [1]. Faptele antisociale nu fac excepție de la această regulă. Astfel, analiza sistematică a criminalității presupune desprinderea de cazul individual și identificarea proceselor și conjuncturilor, care, prin impactul lor social și prin repetabilitatea statistică pe perioade mari de timp, se constituie în cauze și condiții atât necesare, cât și suficiente producerii actului infracțional.

Factorii sociali generatori ai violenței infracționale au o mare pondere. Mediul în care persoana își desfășoară cea mai mare parte a timpului influențează esențial dezvoltarea, condui-

licațiile de la savanți în câmp, precum și legislația adecvată.

Rezultate obținute și discuții. Este cunoscut faptul că toate acțiunile umane sunt determinate de interacțiunea persoanei cu mediul înconjurător. În special în aceste planuri trebuie căutați factorii specifici ai criminalității violente. Astfel, dintre toate determinanțele ca punct de pornire pentru criminalitatea violentă servesc:

- 1.) corelația dintre necesitățile populației și nivelul real de satisfacere a lor;
- 2.) influența negativă a mediului social și, mai în special, a grupurilor sociale;
- 3.) situațiile conflictuale dintre infractor și victimă;
- 4.) relațiile interumane ostile;
- 5.) ignoranța față de educația sexuală;
- 6.) abuzul de alcool;
- 7.) criminalizarea persoanei;
- 8.) controlul insuficient asupra condamnaților în locurile de detenție;
- 9.) lacunele în aplicarea profilaxiei infracțiunilor violente;
- 10.) deficiențe în descoperirea infracțiunilor violente etc.

Subliniem că în contextul sistemelor sociale, starea și dinamica unui fenomen sunt marcate atât de necesitate, cât și de întâmplare. În condiții concrete de viață, în corelarea dintre necesitate și întâmplare, ponderea poate aparține fie necesității, fie întâmplării. Studiind individul uman Dubinin N.P. etc. punctează faptul că acțiunile sale sunt rezultatul impactului dintre infrastructura sa bio-psihologică și condiționările specifice mediului din care face parte [1]. Faptele antisociale nu fac excepție de la această regulă. Astfel, analiza sistematică a criminalității presupune desprinderea de cazul individual și identificarea proceselor și conjuncturilor, care, prin impactul lor social și prin repetabilitatea statistică pe perioade mari de timp, se constituie în cauze și condiții atât necesare, cât și suficiente producerii actului infracțional.

Factorii sociali generatori ai violenței infracționale au o mare pondere. Mediul în care persoana își desfășoară cea mai mare parte a timpului influențează esențial dezvoltarea, condui-

ta, modul de viață etc. Astfel, de mediul în care trăiește și se dezvoltă persoana depinde dacă va fi sau nu o persoană violentă, indiferent sub ce formă. Totodată, pe măsura analizei mecanismului infracțiunilor de violență, importanță definitorie obțin nu numai factorii sociali, ci și factorii psihologici, economici, criminologici, juridici etc.

Identificând medii generatoare de violență, menționăm că un factor important îl constituie familia. Anume familia deseori se manifestă ca o primă ambianță în care persoana cunoaște violența. Nu este obligatoriu ca să cunoască anume violența mare, deși situația oferă posibilitatea cunoașterii și a acesteia. Cercetările privind rolul familiei în etiologia devianței au identificat o diversitate de factori cauzali, cum ar fi socializarea, climatul afectiv, coeziunea familială, statutul economic și cultural etc. Uneori, anume în mediul familial copilul simte agresiunea fizică (bătaia), dar adesea și agresiunea verbală. Pe acest fundal, un factor al infracțiunilor de violență poate fi însăși violența fizică, cât și cea psihică.

Cu adevărat, la etapa actuală de dezvoltare a RM, când problemele sociale cresc permanent și stabil, părinții trăind o stare permanentă de stres, neajunsuri, limitări, probleme, adeseori recurg la violență. Astfel, într-un trecut nu prea îndepărtat (de fapt neexclus pe deplin și la moment), această metodă era abordată drept o modalitate de educație a copiilor foarte efektivă și pentru faptele rele ori pentru neascultare copiii erau pedepsiți prin bătaie.

Bineînțeles, este destul de influentă și relația dintre părinți în familie. De altfel, s-a constatat că băieții care asistă la maltratarea mamelor de către partenerii lor recurg, când se maturizează, mult mai des decât alți băieți la violență, atunci când au de rezolvat anumite probleme. Fetele, la rândul lor, se implică mai frecvent în relații în care partenerii se dedau la abuzuri. Prin urmare, violența are tendința de a se transmite de la o generație la alta. Astfel, în multe cazuri, adolescenții agresivi provin, de regulă, din familii în care părinții înșiși sunt agresivi și metodele disciplinare sunt neadecvate, fiind deseori brutale.

Un alt loc care ar evidenția potențialul influențării și creării unei ambianțe pozitive de con-

and develops depends on whether or not he will be a violent person, no matter in what form. At the same time, in measure of the analysis of the mechanism of violent crimes a defining importance obtain not only the social factors, but also the psychological, economic, criminological, legal factors, etc.

Identifying environments that generate violence, we mention that an important factor is family. So, the family often manifests itself as a first ambience in which the person knows violence. It is not necessary to know exactly the great violence, although the situation offers the possibility of knowing it as well. Researches on the role of the family in the etiology of deviance have identified a diversity of causal factors, such as socialization, affective climate, family cohesion, economic and cultural status, etc. Sometimes, in the family environment the child feels physical aggression (beating), but often also verbal aggression. Against this background, a factor in the crimes of great violence can be both physical and mental violence.

Indeed, at the current stage of development of the Republic of Moldova, when social problems grow permanently and stable, parents living a permanent state of stress, shortcomings, limitations, problems, often resort to violence. Thus, in not a too distant past (in fact not fully excluded at the moment), this method was approached as a very effective way of children's education and for bad deeds or disobedience children were punished by beating.

Of course, the relationship between parents in the family is also quite influential. In fact, it has been found that boys who witness the mistreatment of mothers by their partners resort, when they become mature, much more often than other boys to violence, when they have to solve certain problems. Girls, in turn, get involved more frequently in relationships in which partners indulge in abuse. Therefore, violence has a tendency to be transmitted from one generation to the next. Thus, in many cases, aggressive adolescents usually come from families where the parents themselves are aggressive and the disciplinary methods are inadequate, being often brutal.

Another place that would highlight the po-

turare a unui comportament infracțional violent ulterior este cel al instituțiilor educative. Violența în instituțiile educative (grădiniță, școală) devine prea des o ambianță a violenței. Anume aici își au începutul viitoarele grupări infracționale, care încep cu niște fapte neînsemnate, comise din curiozitate sau din dorința de a-și demonstra personalitatea (furt de buzunar, înjosirea unor colegi, protejarea unor colegi mai mici de către cei din clasele mai mari, comportament violent față de cadrele didactice etc.) și, nefiind depistate și curmate la momentul potrivit, au deseori un rezultat tragic atât pentru făptuitori, cât și pentru societate în ansamblu.

În fapt, mass-media, cercetările și statisticele oficiale raportează o creștere spectaculoasă a fenomenului violenței, mai cu seamă în ultimele trei decenii, în mai multe țări ale lumii, astfel încât escaladarea violenței în școală a devenit cea mai vizibilă evoluție din câmpul educației formale. Dacă, în fazele de început ale educației școlare, predomină violența profesorului asupra elevilor, democratizarea educației a antrenat o deplasare a violenței către elevi, canalizând-o dinspre elevi spre profesori. Deși există o serie de programe menite să reducă fenomenul violenței în școli, conștientizăm că problema respectivă necesită o abordare mult mai complexă, fiind necesară o implicare nu doar a psihologilor și a pedagogilor, dar se impune și sensibilizarea familiei și a societății în ansamblu.

Rolul școlii este deosebit de important pentru educarea și socializarea copiilor, pentru depistarea celor inadaptați și punerea în aplicare a unor programe de prevenire generală. Infracțiilor, autori ai infracțiunilor săvârșite cu violență, în general au un nivel de educație și cultură scăzut, ei nu au avut preocupări pentru formarea și ridicarea nivelului lor de cultură generală și de instruire profesională. Constatăm că uneori, latura educativă este lăsată de cadrele didactice pe ultimul plan, acordându-se prioritate activităților constructive în scopul obținerii succesului școlar. Se lucrează mai mult cu elevi buni, realizându-se adevărate relații ierarhice, fragmentare și în cea mai mare parte necooperante. Acest fapt determină reacții de frustrare din partea elevilor mai puțin pregătiți

tential of influencing and creating a positive ambience to shape a subsequent violent criminal behavior is that of educational institutions. Violence in educational institutions (kindergarten, school) too often becomes an ambience of violence. This is where the future criminal groups begin, which start with some insignificant deeds, committed out of curiosity or the desire to prove their personality (theft of pockets, demeanment of some colleagues, protection of some smaller colleagues by those from older classes, violent behavior towards teachers, etc.) and, not being detected and courted at the right time, they often have a tragic outcome both for the perpetrators and for society as a whole.

In fact, the media, research and official statistics report a spectacular increase in the phenomenon of violence, especially in the last three decades, in several countries of the world, so that the escalation of violence in school has become the most visible development in the field of formal education. If, in the early stages of school education, the teacher's violence against the students prevails, the democratization of education has led to a shift in violence towards the students, channeling it from the students to the teachers. Although there are a number of programs aimed to reducing the phenomenon of violence in schools, we are aware that the respective problem requires a much more complex approach, requiring the involvement not only of psychologists and pedagogues, but also the sensibilization of the family and society as a whole is required.

The school's role is particularly important for the education and socialization of children, for the detection of the maladapted ones and the implementation of general prevention programs. Criminals, perpetrators of violent crimes, generally have a low level of education and culture, they had no concerns for training and raising their level of general culture and vocational training. We find that sometimes, the educated side of the stack is left by the teachers on the last plan, giving priority to constructive activities in order to achieve school success. They work more with good students, achieving true hierarchical, fragmentary and mostly uncooperative relationships. This leads to frustration reactions from less

care caută compensare mai ales în comportamentul de fraudă și în cadrul grupurilor stradale, care vor produce inevitabil viitorii infractori.

Menționăm în continuare că trăind în era tehnologiilor, nu putem neglija rolul acestora și a mijloacelor de informare în masă în reflectarea actelor de violență. Astfel, în diverse studii s-a argumentat că mijloacele de informare în masă, prin modul lor de a prezenta fenomenul violenței în societate, în general, și în familie, în special, deseori provoacă răspunsul la următoarea întrebare: au dreptate jurnaliștii atunci când își concentrează atenția asupra celor mai teribile cazuri de agresiune, reflectând, de altfel, doar însuși faptul omorului, torturării sau violului, evitând nu doar să stabilească cauzele acestuia, dar și să descrie fugăr evenimentele care le-au anticipat? Și atunci oare o descriere permanentă a diferitelor istorii cu final tragic nu creează impresia că infracțiunea de omor rămâne a fi unica modalitate de soluționare a conflictelor (care din punctul de vedere al agresorului nu este cea mai îngrozitoare și periculoasă, deoarece despre consecințele care au survenit pentru infractor, deseori nu-și mai aminteste nimeni)? [2, p. 242-243].

Observațiile și cercetările au demonstrat, că atât copiii, cât și cei maturi, indiferent de proveniența socială și caracterul lor, devin mai agresivi sub influența valului de criminalitate reflectat prin mijloacele de informare în masă. Descrierea violenței într-un context social sporește percepția fenomenului agresiunii împotriva femeilor la bărbați, ca un fenomen admisibil, și înrădăcinează în conștiința lor mitul conform căruia femeia, în subconștientul ei, dorește să fie violată sau că femeile însăși provoacă situațiile, când apare un pericol real de a fi violată, subliniază Hegai M. N. [3, p.6].

Majoritatea subiectelor abordate în presă sau la televiziune creează o imagine a agresorului, care, în momentul săvârșirii infracțiunii, era sub influența unor factori diverși, cum ar fi stresul psihologic, beția provocată de alcool sau droguri, abținerea sexuală sau conduita indecentă a victimei. Aceste afirmații, însă, nu trebuie interpretate în sensul că presa sau televiziunea n-ar trebui, în general, să abordeze subiectul violenței. Dimpotrivă, corespondenții ar putea exercita o influență semnificativă asupra transformării atitudinii so-

trained students who seek compensation especially in fraud behavior and within street groups, which will inevitably produce future offenders.

We mention further that living in the age of technologies, we cannot neglect their role and that of the media in reflection of violent acts. Thus, in various studies it has been argued that the media, by their way of reflecting the phenomenon of violence in society in general, and in the family in particular, often cause the answer to the following question: journalists are right when they focus their attention on the most terrible cases of aggression, reflecting, moreover, only the fact of murder, torture or rape, avoiding not only establishing its causes, but also describing the events that anticipated them? And then doing a permanent description of the various histories with a tragic end not create the impression that the crime of murder remains to be the only way of resolving conflicts (which from the point of view of the aggressor is not the most appalling and dangerous, because about the consequences that have occurred for the offender, often no one remembers)? [2, p. 242-243].

Observations and researches have shown that both children and adults, regardless of their social origin and character, become more aggressive under the influence of the wave of criminality reflected in the media. The description of violence in a social context increases the perception of the phenomenon of men's aggression against women, as an admissible phenomenon, and engraves in their consciousness the myth that the woman, in her subconscious, wants to be raped or that women themselves cause the situations, when a real danger of being raped arises, emphasizes Hegai M. N. [3, p. 6].

Most of the topics addressed in the press or on television create an image of the aggressor, who, at the time of committing the crime, was under the influence of various factors, such as psychological stress, drunkenness caused by alcohol or drugs, sexual abstinence or the indecent behavior of the victim. These statements, however, should not be interpreted as meaning that the press or television should not, in general, to treat the subject of violence. On the contrary, correspondents could exert a significant influence on the transformation of society's attitude towards

cietății față de violența exercitată, prin condamnarea comportamentelor violente și promovarea diferitor campanii de informare în masă prin care să evidențieze metode pașnice de soluționare a conflictelor.

Violența în armată și penitenciare reprezintă un alt factor generator de violență, care, deseori, prin ordinea și atmosfera creată nu doar promovează condițiile violenței, dar reprezintă un mediu unde violența persistă și se dezvoltă. Ne referim la renumita *dedovșcină*, existentă în unitățile militare, dar și penitenciarele care sunt acoperite de violență și au la activ numeroase victime. Cu părere de rău, violența în penitenciare se manifestă nu doar între deținuți, dar este orientată tot mai des împotriva angajaților instituțiilor penitenciare. Această situație devine tot mai alarmantă în contextul în care autoritățile cunoscând aceste cazuri nu intervin, fie că persoanele cu funcții de răspundere însele sunt implicate în astfel de scheme violente sau singure sunt deja influențate, amenințate sau controlate de deținuți.

Un mediu unde, cu regret, nu este exclusă violența este locul de muncă al persoanei. Ar părea ceva straniu în condițiile în care trăim într-un stat democratic, de drept. Deși se vorbește puțin despre violența la locul de muncă, există totuși situații când anume aici persoana simte atitudinea nepăsătoare sau batjocoritoare a conducerii, poate fi presată psihologic fie din partea colegilor de breaslă, fie din partea administrației. Drept imbold generator de violență poate fi genul activității desfășurat și împuternicirile ce-i revin angajatorului, încât să-și permită în exercitarea funcțiilor sale folosirea violenței.

La etapa actuală, locul de muncă este a doua casă pentru mulți, având în vedere volumul de timp petrecut la lucru, însă cu părere de rău, în multe cazuri angajatul nu se simte în siguranță la serviciu, ci trăiește o permanentă frică și dependență de angajator. Cu alte cuvinte, multe persoane la locul de muncă se află mereu sub o violență psihologică. Într-un alt context, menționăm că persoanele angajate neoficial sunt impuse deseori să muncească peste program, nu li se achită un salariu decent, sunt supuse la muncă forțată sau devin *sclavi ai stăpânilor*. Constatăm

violence by condemning violent behaviors and promoting various media campaigns highlighting peaceful methods of conflict resolution.

Violence in the military units and prisons is another factor that generates violence, which often, through the order and atmosphere created, not only promotes the conditions of violence, but represents an environment where violence persists and develops. We refer to the famous *dedovșcina*, existing in the military units, but also in the penitentiaries that are covered with violence and have many victims. Unfortunately, violence in prisons is manifested not only among inmates, but is increasingly directed against employees of penitentiary institutions. This situation is becoming increasingly alarming in the context in which the authorities knowing these cases don't intervene, whether the persons with positions of responsibility themselves are involved in such violent schemes or alone are already influenced, threatened or controlled by the detainees.

An environment where, unfortunately, violence is not excluded is the person's workplace. It would seem strange in the conditions in which we live in a democratic, rule of law state. Although there is little talk about violence in the workplace, there are still situations when it is here that the person feels the careless or mocking attitude of the management, can be psychologically pressured either from colleagues or from the administration. As an incentive generating violence, it can be the kind of activity carried out and the powers of the employer, so as to allow himself to use violence in the exercise of his functions.

At the present stage, the workplace is *the second home* for many people, given the amount of time spent at work, but unfortunately, in many cases the employee does not feel safe at work, but lives a permanent fear and dependence on the employer. In other words, many people at work are always under psychological violence. In another context, we mention that people who are unofficially employed are often forced to work overtime, are not paid with a decent salary, are subjected to forced labor or become *slaves to their masters*. We observe once again that violence, in any form, destroys people, being a factor that stagnates the harmonious development of society.

încă o dată că violența, sub orice formă distruge oamenii, fiind un factor care stagnează dezvoltarea armonioasă a societății.

Factorii economici sunt, bineînțeles, determinanți în manifestarea și dezvoltarea violenței, mai ales când vorbim despre state sărace precum e țara noastră. În doctrină s-a evidențiat că situația economică a unui stat sau a unei zone mai restrânse determină anumite comportamente umane, inclusiv comportamentul violent. Fără a se nega un raport de cauzalitate între starea economică și criminalitate, diverse studii efectuate evidențiază că fenomenul violenței este atât de complex, încât poate fi generat atât de prosperitate, cât și de sărăcie. Printre principalii factori economici generatori de violență se menționează șomajul, industrializarea, nivelul de trai, crizele economice etc. [4, p.243]. Astfel, creșterea numărului celor rămași fără locuri de muncă explică existența unui anumit procent în creșterea numărului infractorilor care săvârșesc infracțiuni cu violență. Influența se exercită nu numai prin scăderea bruscă și excesivă a nivelului de trai, ci și prin instabilitatea emotivă pe care o ocazionaază.

Șomajul afectează echilibrul interior al individului, punându-l în imposibilitatea de a-și mai putea realiza, prin mijloace legale, aspirațiile sale. Șomajul atinge grav structura familială la baza ei. Autoritatea părintelui este profund diminuată, rolul său de susținător al familiei fiind alterat. Deranjarea rolurilor familiale, menționează pe bună dreptate autorii C. Păun și Gh. Nistoreanu, poate produce stări de confuzie, de dezechilibru interior, anxietate, alcoolism, dorința de revanșă împotriva societății [5, p.184].

Evidențiem în continuare că noile condiții economice favorizează, într-o anumită măsură, adoptarea unor comportamente antisociale, mai cu seamă cu o evidentă manifestare a violenței. Creșterea alarmantă a șomajului, alături de incertitudinea mijloacelor de existență, determină disperarea unor defavorizați ai soartei din rândul cărora se recrutează viitorii infractori. Este de consemnat faptul că, până la momentul în care criminologul E. Sutherland a evocat criminalitatea „gulerelor albe”, doar sărăcia era privită ca factor criminogen. Cu toate acestea, sărăcia nu

Economic factors are, of course, determinants in the manifestation and development of violence, especially when we talk about poor states such as our country. In the doctrine it has been pointed out that the economic situation of a state or a smaller area determines certain human behaviors, including violent behavior. Without denying a causal relationship between the economic situation and crime, various studies carried out highlight that the phenomenon of violence is so complex that it can be generated by both prosperity and poverty. Among the main economic factors generating violence are mentioned unemployment, industrialization, standard of living, economic crises, etc. [4, p.243]. Thus, the increase in the number of those left without jobs explains the existence of a certain percentage in the increase in the number of offenders who commit violent crimes. The influence is exerted not only by the sudden and excessive decrease of the living standards, but also by the emotive instability which it generates.

Unemployment affects the inner balance of the individual, making it impossible for him to be able to achieve, by legal means, his aspirations. Unemployment severely touches the family structure at its core. The parent's authority is deeply diminished, his role as a supporter of the family being altered. Disturbing the family roles, rightly mention the authors C. Păun and Gh. Nistoreanu, can produce states of confusion, of inner imbalance, anxiety, alcoholism, the desire for revenge against society [5, p.184].

We point out that the new economic conditions favor, to a certain extent, the adoption of antisocial behaviors, especially with an obvious manifestation of violence. The alarming rise in unemployment, together with the uncertainty of the means of subsistence, cause the desperation of disadvantaged people of the fate from which are recruited future criminals. It should be noted that until the time when the criminologist E. Sutherland evoked the crime of the „white collars”, only poverty was regarded as a criminogenic factor. However, poverty has not only an objective economic dimension, but also a spiritual dimension. The objective dimension relates to an average level of living in a specified society or epoch, and

are doar dimensiune economică obiectivă, ci și o dimensiune spirituală. Dimensiunea obiectivă se raportează la un nivel mediu de a trăi într-o societate sau epocă precizată, iar cea subiectivă se referă la percepția individuală, la evaluarea personală pe care individul o face statutului său economic, situației financiare într-un mediu social și în epoca în care trăiește. În funcție de necesitățile sale, aspirațiile sale, el își consideră nivelul de trai satisfăcător ori de-a dreptul nesatisfăcător. În speță, același salariu poate fi considerat foarte bun de către unele persoane, în timp ce altele îl pot considera foarte mic.

Pe lângă sărăcia, la limitele sale, care-l împinge în inexorabil pe individ la comiterea de infracțiuni violente, se adaugă dorința de îmbogățire sau de un trai mai bun, care împinge spre delincvență un mare număr de persoane. Alături de șomaj, susțin autorii V. Bujor și O. Pop, sunt implicați în scăderea nivelului de trai și alți factori, precum angajarea pe timp limitat, angajarea sezonieră, șomajul parțial și, mai ales, inflația care bulversează echilibrul economic familial, spulberând într-un timp scurt economiile făcute pe timp îndelungat [6, p.53]. Scăderea nivelului de trai al păturilor sociale defavorizate accentuează, în timpul crizelor economice ce afectează producția, scăderea salariilor și rata șomajului. În lipsa unei protecții sociale corespunzătoare, persoanele afectate pot fi considerate la limita riscului comiterii faptelor antisociale, în particular a unor infracțiuni de violență.

Diverse studii efectuate au constatat o relație evidentă între crizele economice și criminalitatea de mare violență până la marea criză din anul 1929. Evoluțiile ulterioare ale țărilor occidentale au condus la o anumită diminuare a rolului acestor factori criminogeni. Prin comparație, țările din Europa Centrală și de Est, care parcurg actualmente tranziția către economia de piață, se află într-o stare de severă recesiune economică, având drept principale caracteristici reducerea capacității de producție și a productivității, pierderea pieței externe de desfacere a mărfurilor, blocaj financiar, șomaj și inflație galopantă [5, p.185]. Creșterea explozivă a criminalității de violență în aceste țări, poate fi explicată, în mare măsură, prin impactul acestor factori criminogeni.

the subjective one refers to the individual perception, to the personal assessment that the individual makes to his economic status, to the financial situation in a social environment and to the era in which he lives. Depending on his needs, his aspirations, he considers his standard of living satisfactory or downright unsatisfactory. In this case, the same salary can be considered very good by some people, while others may consider it very low.

In addition to poverty, to its limits, which inexorably pushes the individual to commit violent crimes, there is added the desire for enrichment or a better life, which pushes a large number of people towards delinquency. Along with unemployment, argue the authors V. Bujor and O. Pop, other factors are involved in lowering the standard of living, such as limited-time employment, seasonal employment, partial unemployment and, especially, inflation that disturbs the family economic balance, shattering in a short time the savings made over a long time [6, p.53]. The decline in the living standards of the disadvantaged social strata accentuates, during the economic crises affecting production, the level of wages and the unemployment rate. In the absence of an adequate social protection, the affected persons may be considered at the limit of the risk of committing antisocial acts, in particular, of some violent crimes.

Various studies have found an obvious correlation between economic crises and high-violence criminality until the great crisis of 1929. Further developments of Western countries have led to a certain diminution of the role of these criminogenic factors. By comparison, the countries of Central and Eastern Europe, which are currently undergoing the transition to the market economy, are in a state of severe economic recession, having as main characteristics the reduction of the production capacity and productivity, the loss of the external market for the sale of goods, financial blockage, unemployment and galloping inflation [5, p.185]. The explosive rise in violent crime in these countries can largely be explained by the impact of these criminogenic factors.

In addition to the factors generating violence, in each concrete case, the rapist also has a certain reason for committing the violent act. M.

Pe lângă factorii generatori de violență, în fiecare caz concret, violatorul are și un anumit motiv privind comiterea actului violent. M. Bîrgău invocă, în calitate de determinante ale comportamentului criminal violent, următoarele: influența negativă a micromediului, beția, relațiile interumane ostile, situațiile conflictuale între infractor și victimă, criminalizarea persoanei, controlul insuficient asupra condamnaților în locurile de detenție, lacunele în realizarea profilaxiei infracțiunilor violente, deficiențele în domeniul descoperirii infracțiunilor violente [7, p.269].

Evidențiem că din studiul infracțiunilor comise cu violență, rezultă că un grad mai mare sau mai mic de responsabilitate în declanșarea acestor fapte antisociale aparține victimei. Stabilirea relației dintre victimă și infractor este deosebit de importantă pentru încadrarea corectă a faptei, dar și pentru prevenirea și combaterea altor infracțiuni săvârșite cu violență. De aceea, la momentul actual se pune mare accent pe studiul rolului victimei în mecanismul actului infracțional.

În literatura de specialitate s-a constatat că analiza rolului victimei în mecanismul infracțiunilor de violență constituie o verigă importantă în lichidarea factorilor care contribuie la săvârșirea acestor infracțiuni. Profilaxia victimologică a infracțiunilor în cauză necesită o abordare diferențiată, adică trebuie să țină cont de particularitățile diverselor contingente de persoane, care riscă să devină victime ale atentatelor violente. Acest fapt va spori eficiența prevenirii infracțiunilor de violență [7, p.276]. Măsurile de profilaxie victimologică trebuie, desigur, să se bazeze pe identificarea potențialelor victime și prevenirea comportamentului lor impredictibil, riscant, desfrânat, provocator. În acest caz, indicăm la minori, copiii fără grijă părintească, bătrâni, fete și femei care sunt întreținute în cadrul instituțiilor de psihiatrie etc.

În acest demers științific ținem să evidențiem, printre alți factori care determină săvârșirea infracțiunilor de violență și rolul consumului de alcool și stupefiante. Astfel, există o strânsă și nemijlocită relație între escaladarea violenței și consumul de alcool și stupefiante, creșterea ratei criminalității de violență fiind intim legată de proliferarea narcomaniei. Relația dintre

Bîrgău invokes, as determinants of violent criminal behavior, the following: the negative influence of the microenvironment, drunkenness, hostile human relations, conflict situations between the offender and the victim, criminalization of the person, insufficient control over the convicts in the places of detention, gaps in carrying out the prophylaxis of violent crimes, deficiencies in the field of discovery of violent crimes [7, p.269].

We highlight that from the study of violent crimes, it follows that a greater or lesser degree of responsibility in triggering these antisocial deeds belongs to the victim. Establishing the relationship between the victim and the offender is particularly important for the correct framing of the deed, but also for the prevention and combating of other violent crimes. That is why, at the moment, a great emphasis is placed on the study of the role of the victim in the mechanism of the criminal act.

In the specialized literature it was found that the analysis of the role of the victim in the mechanism of violent crimes is an important link in the liquidation of the factors that contribute to the perpetration of these crimes. The victimological prophylaxis of the crimes in question requires a differentiated approach, so it must be taken into account the particularities of the various contingents of persons, who risk becoming victims of violent attacks. This will increase the effectiveness of violent crimes prevention [7, p.276]. Victimological prophylaxis measures must, of course, be based on the identification of potential victims and the prevention of their unpredictable, risky, debauched, provocative behavior. In this case, we point to minors, children without parental care, the elderly, girls and women who are maintained in psychiatric institutions, etc.

In this scientific approach, we would like to highlight, among other factors that determine the perpetration of violent crimes, the role of consumption of alcohol and narcotics. Thus, there is a close and direct relationship between the escalation of violence and the consumption of alcohol and narcotics, the increase in the crime rate of violence being intimately linked to the proliferation of drug addiction. The relationship between the consumption of alcohol and narcotics on the one

consumul de alcool și de stupefiante pe de o parte și criminalitatea cu violență pe de altă parte, este strânsă mai cu seama la tineri; tâlhăria, atacurile nocturne, omuciderea și alte numeroase forme ale violenței reprezintă pentru narcomani mijlocul la care recurg în mod disperat pentru obținerea banilor necesari consumului de stupefiante.

Influența alcoolului în comiterea actelor de violență este clară și evidentă atât pentru specialiștii din domeniu, cât și pentru cetățeanul de rând, observator al relațiilor sociale care se derulează în jurul său. Toate cercetările efectuate de-a lungul anilor asupra rolului alcoolului în geneza infracțiunilor săvârșite cu violență susțin prin date concrete realitățile acestei afirmații. De altfel, datele statistice privind nivelul infracționalității în Republica Moldova în anul 2020, prevăd că circa 27,7% din bărbați și 9,2% din femei în vârstă de 30 ani și peste au fost în stare de ebrietate în momentul săvârșirii infracțiunii [8]. Acești indicatori sunt în creștere în fiecare an.

Concluzii. Transformările sociale, economice, psihologice și de altă natură din ultima perioadă de timp, care au loc în societatea noastră, pe lângă anumite rezultate pozitive, au avut și au în continuare multiple consecințe negative, inclusiv agravarea situației criminogene.

Criminalitatea violentă este un fenomen destul de răspândit în societatea contemporană, care afectează importante valori sociale ca dreptul la viață, la integritate fizică și psihică, dreptul la inviolabilitatea sexuală, afectează familia ca instituție (celulă) de bază a statului.

Un rol important în prevenirea și combaterea criminalității violente revine cercetărilor criminologice și realizării pronosticurilor privind evoluția acestui gen de infracțiuni. Acest fapt permite studierea cauzelor criminalității, determinantelor acestora, persoanelor din grupul de risc și alte aspecte, care ar permite realizarea exactă și oportună a măsurilor de profilaxie în domeniul vizat.

Bineînțeles, pe lângă realizarea diferitor cercetări este necesară și o cooperare practică multilaterală a subiecților cu competențe în domeniul prevenirii și combaterii infracțiunilor, dar și cu implicarea și sensibilizarea permanentă a cetățenilor de rând.

hand and violent crime on the other is especially close to young people; robbery, nightly attacks, homicide and numerous other forms of violence are for drug addicts the means they desperately resort to obtaining the money necessary for the consumption of toxic substances.

The influence of alcohol in committing of violent acts is clear and obvious both for the specialists in the field and for the ordinary citizen, an observer of the social relations that unfolds around him. All the research carried out over the years on the role of alcohol in the genesis of the crimes committed with violence supported by concrete data the realities of this statement. In fact, the statistical data on the level of criminality in the Republic of Moldova in 2020, provide that about 27,7% of men and 9,2% of women aged 30 years and over were drunk at the time of committing the crime [8]. These indicators are increasing every year.

Conclusions. The social, economic, psychological and other transformations of the last period of time, which are taking place in our society, in addition to certain positive results, have had and continue to have multiple negative consequences, including the aggravation of the criminogenic situation.

Violent criminality is a fairly widespread phenomenon in contemporary society, which affects important social values such as the right to life, to physical and mental integrity, the right to sexual inviolability, affects the family as the basic institution (cell) of the state.

An important role in preventing and combating violent criminality belongs to criminological investigations and to predictions regarding the evolution of this type of crimes. This fact allows the study of the causes of crime, their determinants, people from the risk group and other aspects, which would allow the exact and timely implementation of prophylaxis measures in the concerned field.

Of course, in addition to carrying out various researches, it is also necessary to have a multilateral practical cooperation of the subjects with competences in the field of preventing and combating crimes, but also with the involvement and permanent awareness of ordinary citizens.

Referințe bibliografice

Bibliographical references

1. Дубинин Н. П., Карпец И. И., Кудрявцев В. Н. Генетика, поведение, ответственность. Москва: Издательство политическое литературы, 1982. 304 p. <http://www.twirpx.com/file/620225/> (vizitat: 02.08.2021).
2. Tighineanu A. Factorii socio-economici generatori de violență criminală. În: Materialele Conferinței științifice internaționale din 28-29 septembrie 2012 - Competitivitatea și inovarea în economia cunoașterii. Vol. 1. Chișinău: ASEM, 2012, p.242-243
3. Хегай М. Н. Гендерные стереотипы и насилие против женщин // Гендер и культура: Учебное пособие для студентов гуманитарных факультетов / Отв. ред. М. Н. Хегай. Душанбе, 1999. 496 p.
4. Furtună D. Homo Aggressivus. De ce nu se opresc războaiele și violența. Chișinău: Lexon-Prim, 2015. 660 p.
5. Nistoreanu Gh., Păun C. Criminologie. București: Editura Didactică, 1994, 352 p.
6. Bujor V., Pop O. Aspecte criminologice privind infracțiunile săvârșite cu violență. Timișoara: Editura MIRTON, 2003. 84 p.
7. Bîrgău M. Criminologie. Chișinău: Print-Caro, 2010. 688 p.
8. Nivelul infracționalității în Republica Moldova în anul 2020. <https://statistica.gov.md/newsview.php?l=ro&idc=168&id=6929> (vizitat: 02.09.2021).

Despre autor:

Radion ROTARU,
Șef al Catedrei „Instruire militară
și intervenții profesionale”
a Academiei „Ștefan cel Mare” a MAI
e-mail: radion.rotaru@mai.gov.md

About author:

Radion ROTARU,
Chief of the Department „Military Instruction
and Professional Interventions”
of the Academy „Ștefan cel Mare” of MAI
email: radion.rotaru@mai.gov.md